

гомилство. Кирилъ, който разправялъ, че Богъ му се явявалъ на сънъ, осмивалъ иконитѣ, хулилъ Майката Христова и самия Исусъ, надсмивалъ се надъ труда и брака. Лазаръ пъкъ тичалъ по улицитѣ въ адамова одежда, покривайки само едно мѣсто отъ тѣлото си съ издълбана тиква; учението му би могло да послужи за образецъ на рускитѣ скопци. Обикновеното адамитство било разпространявано отъ Теодосия — невежъ и простъ клирикъ. Съ проповѣдитѣ си за безполезността на брака той събралъ около себе си много мжже и жени, стари и млади. Привърженицитѣ му, облѣчени въ монашески расъ, отивали съ него въ отдалечени планински долини и пещери и тамъ се отдавали на диви оргии. Това сж били предшественицитѣ на ония адамитски шайки, които Жижка въ 1421 г. е изтрѣбилъ съ огънь и мечъ въ Чехия.

Но не се свършило само съ появяването на исихаститѣ и адамититѣ. Царь Александъръ до толкова се увлѣкълъ отъ красотата на една млада еврейка, че решилъ, каквото и да става, да я вземе за своя съпруга. Първата му съпруга Теодора, дъщеря на влашки князь, била принудена да замѣни блѣскавата дворцова обстановка въ Търново съ манастирско уединение, гдето завършила живота си подъ името инокиня Теофана. Еврейката се покръстила и я нарекли Теодора, а следъ това се вѣнчала съ Александра като „новопросвѣтена царица“. Старитѣ български паметници говорятъ за нея, че тя, макаръ и отъ „рода еврейскаго“, все пакъ изповѣдвала чистата вѣра, възстановила много църкви и даже основала манастиръ. Следъ смъртта ѝ пѣли ѝ по църквитѣ „вѣчная память“. Евреитѣ пъкъ въ България, разчитайки на нейното покровителство, станали непоносими за вѣрующитѣ, надсмивали се надъ християнството и искали да подражаватъ на боляритѣ².

Тѣй се държали въ България богомили, исихасти, адамити и евреи и то въ сжщото това време, когато отгатакъ Балкана свирепствувала войната съ турцитѣ. Тогава се явилъ единъ човѣкъ, който си поставилъ за цель на живота да обуздае лъжеучителитѣ и да възстанови религиозния миръ. *Теодосий*, роденъ въ Търново, прекаралъ цѣлата си младостъ по манастири; въ Бдинъ (въ манастира Св. Никола), въ Арчаръ, гдето приелъ монашество, въ Търново (въ Мариинския ман. на Света гора), въ Червенъ (началечъ отъ Русе) и въ манастира св. Богородица, нареченъ Епикериевъ, при Сливенъ въ Балкана. По-късно отишелъ при знаменития учитель Григорий Синаитъ, около когото се събрали много ученици гърци, българи и сърби въ планината Параория (Сакаръ пл.) на северъ отъ Одринъ. Григорий обикналъ младия Теодосий и го изпратилъ при царь Александра да го помоли за помощъ срещу турцитѣ, които не оставяли на мира даже и далечната манастирска обитель. „Благочестивиятъ“ царь наистина заповѣдалъ да построятъ на негови срѣдства здрава кула за отшелниците. Когато умрѣлъ Григорий (около 1346 г.), на негово мѣсто за глава единодушно билъ избранъ Теодосий. Самъ Теодосий, обаче, се счелъ недостоеенъ за това отличие и се върналъ въ Сливенъ. По-късно той посетилъ Атонъ, Солунъ, Цариградъ и прекаралъ известно време въ Месемврийския скитъ на св. Антоний. Най-после се заселилъ на Емонската планина (сега носъ Емине) на високия понтийски брѣгъ, но билъ изгоненъ отъ това прекрасно уединено жилище отъ морски разбойници.

Въ лутанията да си намѣри друго подходно мѣсто за поселване, Теодосий си избралъ една пустошь въ околността на Килифарево, два часа на югъ отъ Търново, — мѣсто, достъпно по-скоро за зли духове, отколкото за хора. Селото Килифарево сжществува и сега; въ него имало